

DENİZLERDE FAALİYET GÖSTEREN BALIK ÇİFTLİKLERİNİN ÇEVRESEL YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, balık çiftliklerinin kurulamayacağı hassas deniz alanlarının belirlenmesi ve balık çiftliklerinin deniz çevresine olan etkilerinin izlenerek çevresel yönetimine ilişkin usul ve esasların oluşturulmasıdır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, balık çiftliklerinin çevresel açıdan uymaları gereken kriterleri, balık çiftliklerinin deniz çevresine olan etkilerinin izlenmesini, getirilecek kısıtlamaları ve yapılması gereken raporlamaları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 9 uncu maddesinin (a) ve (h) bendi ile 12 nci maddesine, 20 nci maddesinin (g), (ı) bendi ile 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci ve 508 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tanımlar

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Atık: Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyali,
 - b) Bakanlık: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,
 - c) Balık Çiftliği İzleme Raporu: Balık çiftliklerinin deniz ortamına olan etkilerinin belirlenmesi amacıyla her yıl yapılan ölçüm ve değerlendirmelerin yer aldığı raporu,
 - ç) Çevresel Yönetim Planı: Balık çiftliklerinin çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimini sağlamak üzere hazırlanan kısa ve uzun vadeli kirlilik önleme programlarını içeren planı,
 - d) Ekolojik Rapor: Balık çiftliklerinin etkileyebileceği bentik bölgede bulunan makro flora ve fauna tür kompozisyonlarının tespit edilerek biyolojik çeşitlilik indeksleri ile değerlendirildiği ve deniz çayırı gibi özel habitatların etkilenme durumunun araştırıldığı deniz bilimleri/biyolojisi konusunda uzman akademik kurum ya da kuruluşlar tarafından hazırlanan raporu,
 - e) İdare: 1.000 ton/yıl ve üzerinde üretim yapan balık çiftlikleri için Bakanlık, 1.000 ton/yıl altında üretim yapan balık çiftlikleri için ise İl Müdürlüklerini,
 - f) İl Müdürlüğü: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerini,
 - g) Triks İndeksi: Denizlerde ötrofikasyon riskinin belirlenmesinde kullanılan indeksi,
 - ğ) Uygunluk Belgesi: Uygun görülen Çevresel Yönetim Planına istinaden İdare tarafından düzenlenen ve 5 yıl süreyle geçerli olan belgeyi,
- ifade eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hassas Alanlar, Özümseme Kapasitesi ve Kısıtlamalar

Balık çiftliklerinin kurulamayacağı alanlar

MADDE 5 – (1) Koy ve körfezlerde balık çiftliklerinin kurulamayacağı hassas alan niteliğindeki alanlara ait parametre ve kriterler Ek-1’de belirtilen hususlara göre belirlenir.

(2) Su değişim potansiyelinin ve akıntının yüksek olduğu koy ve körfezlerde balık çiftliklerinin kurulamayacağı hassas alan dışındaki alanlara ait parametre ve kriterler Ek-2’de belirtilen hususlara göre belirlenir.

(3) Ek-1 ve Ek-2’de belirtilen parametrelerin herhangi birinin sağlanamadığı deniz alanlarında balık çiftliklerinin kurulması ve faaliyet göstermesi yasaktır.

Ötrofikasyon riskinin belirlenmesi

MADDE 6 – (1) Denizlerde faaliyet gösteren balık çiftliklerinden kaynaklanabilecek ötrofikasyon riski Triks İndeksi ile belirlenir. Triks İndeksi Ek-3’te yer alan parametre ve hesaplama yöntemi kullanılarak belirlenir.

(2) Balık çiftliğinin faaliyet gösterdiği deniz ortamının ötrofikasyon riskinin belirlenmesi amacıyla, analizi yapılan numunelerden Triks İndeksi değerlerinin ortalaması değerlendirilmede dikkate alınır.

(3) Balık çiftliklerinin izlenmesi kapsamında Ek-6’da belirtilen, su kolonunda ölçülen parametreler ile Triks İndeksi hesaplanarak her yıl izleme raporu ile İl Müdürlüğüne sunulur.

(4) Ek-4’te belirtilen Triks İndeksine göre ötrofikasyon riskinin olmadığı tespit edilen deniz alanlarında balık çiftliği kurulabilir.

Özümseme kapasitesine ilişkin ilkeler

MADDE 7 – (1) Su ürünleri yetiştiricilik bölgesinin veya koy/körfezlerin özümseme kapasitesi, derinlik, akıntı hızı, su değişim potansiyeli, deniz suyu kalitesi ve etki alanında bulunan diğer faaliyetler de dikkate alınarak belirlenir.

(2) Su ürünleri yetiştiricilik bölgesinin veya koy/körfezlerin özümseme kapasitesi bölgede yapılacak bilimsel çalışmalar ile belirlenerek Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) başvuru sürecinde Bakanlığa sunulur. Su ürünleri yetiştiricilik bölgelerinde veya koy/körfezlerde yapılacak toplam üretim miktarı bu alanlar için belirlenen özümseme kapasitesini aşamaz.

(3) Su ürünleri yetiştiricilik bölgelerinde veya koy/körfezlerde yapılacak özümseme kapasite çalışmaları deniz bilimleri/biyolojisi konusunda uzman akademik kurumlar veya Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Araştırma Enstitüleri tarafından yapılır veya yaptırılır.

Yasaklama ve kısıtlamalar

MADDE 8 – (1) Akıntı, derinlik ve su değişim kapasiteleri bakımından bu Yönetmeliğin 5 nci maddesinde belirtilen deniz alanları ile bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen indekse göre ötrofikasyon riskinin yüksek olduğu alanlarda balık çiftliklerinin kurulması ve faaliyet göstermesi yasaktır.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında uygun alanlarda kurulan balık çiftliklerinin faaliyetleri, deniz alanının hassas alana dönüşmesi halinde durdurulur.

(3) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırıktan dolayı faaliyeti durdurulan balık çiftliğinin faaliyet gösterdiği deniz alanına 1000 metreden daha yakın alanda çiftliğin yeniden kurulmasına izin verilmez.

(4) Ek-4’te belirtilen Triks İndeksine göre ötrofikasyon riskinin az olduğu tespit edilen deniz alanlarında yeni balık çiftliklerinin kurulmasına izin verilmez.

(5) Ek-4'te belirtilen Triks İndeksine göre ötrofikasyon riskinin var olduğu tespit edilen deniz alanları hassas alan niteliğine dönüşebilme riski taşıdığından bu alanlarda yeni balık çiftliklerinin kurulmasına izin verilmez, mevcut balık çiftliklerinin faaliyetlerinde ise kısıtlamaya gidilir. Bu kısıtlama, balık çiftliklerinin mevcut üretim kapasitelerinin koy/körfezlerde en az % 20, diğer alanlarda en az % 10 oranında düşürülmesi veya rotasyon alanlarına taşınması şeklinde uygulanır.

(6) Rotasyon alanları Bakanlığın uygun görüşü alınarak belirlenir.

(7) Kısıtlamaya gidilen alanda ötrofikasyon riskinin ortadan kalktığına tespit edilmesi durumunda uygulanan kısıtlamalar kaldırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru, Onay, İzleme ve Raporlama

Çevresel yönetim planının hazırlanması, uygunluk belgesinin alınması

MADDE 9 – (1) Balık çiftlikleri, faaliyetlerinin deniz çevresine olan etkilerinin önlenmesi ve çiftliklerin çevreyle uyumlu bir şekilde yönetiminin sağlanması amacıyla faaliyetlerine başlamadan önce Çevresel Yönetim Planını hazırlayarak İdareye yazılı ve elektronik ortamda sunarlar.

(2) Çevresel Yönetim Planı, 30/7/2019 tarihli ve 30847 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevre Yönetimi Hizmetleri Hakkında Yönetmelik kapsamında yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmaları tarafından hazırlanır.

(3) Çevresel Yönetim Planı, Ek-5'te yer alan formata uygun olarak hazırlanır.

(4) Çevresel Yönetim Planı, İdarece mevzuata uygunluk yönünden 30 iş günü içerisinde değerlendirilir. Uygunsuzlukların tespiti halinde balık çiftliklerinden gerekli düzeltmelerin yapılması veya ilave bilgi, belge ve araştırma isteyebilir.

(5) Çevresel Yönetim Planının mevzuata uygunluğunun belirlenmesi amacıyla İdarece balık çiftliğinde gerekli incelemeler yapılabilir.

(6) İdare, uygun bulunan Çevresel Yönetim Planlarını onaylayarak Uygunluk Belgesini düzenler.

(7) Uygunluk Belgesinin Bakanlıkça verilmesi durumunda İl Müdürlüğüne, Uygunluk Belgesinin İl Müdürlüğünce verilmesi durumunda ise Bakanlığa bilgi verilir.

(8) İdarece Uygunluk Belgesi verilen faaliyetlerin Çevresel Yönetim Planında herhangi bir değişikliğin ön görülmesi durumunda faaliyet sahibince İdareye başvuru yapılarak gerekli Uygunluk Belgesi yeniden alınır.

(9) Balık çiftlikleri Çevresel Yönetim Planını beş yılda bir güncelleyerek yeniden Uygunluk Belgesi almakla yükümlüdürler.

Balık çiftliklerinin izlenmesi

MADDE 10 – (1) Balık çiftlikleri bu Yönetmelikte yer alan usul ve esaslar çerçevesinde faaliyet öncesinde ve faaliyete geçtikten sonra izleme çalışmaları için gerekli teknik altyapıyı kurmakla, ölçüm ve analizleri yaptırmakla, bu analiz sonuçlarını raporlamakla ve gerekli kayıtları tutmakla yükümlüdürler.

(2) Balık çiftliklerinin deniz çevresine olan etkilerinin detaylı olarak belirlenmesi ve zamana bağlı değişiminin izlenmesi amacıyla su kolonunda ve sedimentte Ek-6'da belirtilen parametreler dâhilinde yıllık izleme çalışmaları yapılarak ilgili İl Müdürlüğüne sunulur. İzleme sonuçlarının değerlendirilmesi neticesinde yasaklama ve kısıtlama öngörülen hususlar Bakanlığa bildirilir.

(3) Yeni kurulacak balık çiftlikleri faaliyete başlamadan önce hazırlayacakları ilk Balık Çiftliği İzleme Raporunu, Çevresel Yönetim Planına ilave ederek İdareye sunmakla yükümlüdürler.

(4) Balık çiftlikleri Ek-6'da belirtilen su kolonu izleme çalışmaları her yılın Mayıs ayında, sediment izleme çalışmaları ise iki yılda bir Mayıs ayında yapılır. Yeni kurulacak balık çiftlikleri faaliyete başlamadan önceki Mayıs ayında Ek-6'da belirtilen tüm ölçüm ve çalışmaları yapmakla yükümlüdürler.

(5) İzleme çalışması, su ürünleri yetiştiricilik bölgelerinde müşterek yapılacak bir çalışma ile belirlenebilir. Bu durumda, su ürünleri yetiştiricilik bölgelerinde tüm balık çiftlikleri müşterek bir izleme programı hazırlayarak Bakanlığa sunarlar. Müşterek izleme programı Bakanlığın onayından sonra uygulanır.

(6) Su kolonu, sediment ve bentik tür izlemelerinde numune alım nokta sayısı, yeri, izleme dönemi, derinliği ve analizi yapılacak parametrelerde; balık çiftliğinin niteliği, geçmiş yıllardaki ölçüm sonuçları, deniz alanının yapısı, üretim ve hasat dönemi ve çevresel hassasiyeti dikkate alınarak Bakanlıkça değişiklik yapılabilir.

(7) Balık çiftliklerince hazırlatılacak olan ekolojik raporda, numune alım noktalarından alınacak sediment örneklerinde makro flora ve fauna tür tespit ve sayımları yapılır. Elde edilen veriler ile biyotik indeksler kullanılarak bentik ortamın ekolojik durumu ve fırsatçı türler tespit edilir.

Numune alınması

MADDE 11 – (1) Numuneler balık çiftliklerinin dört kenarından 50 m, akıntı yönünde 100 m ve 200 m, referans olarak akıntının tersi yönünde en az 500 m'de olmak üzere toplam 7 ayrı noktadan alınır.

(2) Su kolonu numuneleri yüzey ve dip olmak üzere iki farklı derinlikten alınır ve ayrı olarak analizleri yapılır.

(3) Deniz ortamından numune alma; numunenin alındığı tarih, saat, meteorolojik şartlar (yağış, hava sıcaklığı, rüzgâr hızı ve yönü ile akıntı yönü) ve su sıcaklığı belirtilerek yapılır. Numune alma noktalarının koordinatları, noktanın derinliği, o noktadaki toplam su derinliği kaydedilir.

(4) Numune alma ve analiz çalışmaları, Bakanlıkça yetkilendirilmiş laboratuvarlarca, yetkilendirilmiş laboratuvarların bulunmaması durumunda akredite laboratuvarlarca yapılır.

(5) Numune alma, saklama ve analiz yöntemleri ile ilgili olarak 10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliği hükümlerine uyulur.

(6) Takip eden yıllarda yapılacak olan numune alımları aynı koordinatlardan yapılır.

(7) Faaliyet sahibi tarafından, numune alma tarihleri, İl Müdürlüğüne en az 10 gün öncesinden bildirilir.

(8) İdare gerekli gördüğü durumlarda, balık çiftliğinin bulunduğu alandan kontrol amaçlı numuneler aldırabilir, analizleri yaptırabilir ve akademik kurum kuruluşlara rapor hazırlatabilir.

Raporlama ve değerlendirme

MADDE 12 – (1) Balık çiftliklerince yapılan ölçüm, analiz ve tespitlere ilişkin sonuçları içeren Balık Çiftliği İzleme Raporu izleme çalışmasının yapıldığı tarihten itibaren 1 ay içerisinde hazırlanarak İl Müdürlüğüne yazılı ve elektronik ortamda sunulur.

(2) Balık çiftliklerince izleme çalışmaları kapsamında hazırlanacak Balık Çiftliği İzleme Raporu Ek-7'de yer alan formata uygun olarak hazırlanır.

(3) Balık Çiftliği İzleme Raporu, Çevre Yönetimi Hizmetleri Hakkında Yönetmelik kapsamında yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmaları tarafından hazırlanır.

(4) İzleme çalışmalarında geçmiş yıllarda elde edilen sonuçlar, yıllar içerisindeki kalite değişimlerinin gözlenmesi amacıyla parametre bazında karşılaştırmalı olarak Balık Çiftliği İzleme Raporunda yer alır.

(5) Balık çiftliklerinin bulunduğu deniz alanının bentik ve yüzeysel ortam görüntüleri ile numune görselleri İdareye sunulacak olan Çevresel Yönetim Planında yer alır.

(6) İdare tarafından geçmiş yıllardaki veriler de dikkate alınarak deniz çevresinde meydana gelebilecek değişimler ile biyolojik çeşitlilik tahribatının olup olmadığının tespit edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla balık çiftliğinden, akademik kurum ve kuruluşlara rapor hazırlanması istenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eğitim, Denetim ve Diğer Hususlar

Eğitim

MADDE 13 – (1) Bakanlıkça veya Bakanlık tarafından yetkilendirilen eğitim kurumlarınca verilecek balık çiftliklerinin çevresel yönetimi konulu eğitimlere balık çiftliklerinin temsilcilerinin katılımı zorunludur.

(2) Çevresel Yönetim Planı ve Balık Çiftliği İzleme Raporlarını hazırlayacak çevre danışmanlık firmalarının denizlerde faaliyet gösteren balık çiftliklerinin çevresel yönetimi konusunda Bakanlıkça düzenlenen eğitimi almış personel bulundurması zorunludur.

Denetim ve yaptırım

MADDE 14 – (1) Balık çiftlikleri Bakanlığın görev alanına giren hususlar bakımından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre İdare ve yetki devri yapılan kurumlarca denetlenir. Yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre yaptırım uygulanır.

(2) 2872 sayılı Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuat uyarınca İdarece yapılacak denetimle ilgili olarak balık çiftlikleri, ölçüm ve analiz giderlerini karşılamakla yükümlüdürler.

İstisnai hükümler

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında balık çiftliklerinin faaliyetine izin verilmeyen deniz alanlarında, sabit olmayan kafes kullanılarak ve belirli bir program dâhilinde aşılama ve boylama işlemlerinin yapılmasına izin verilebilir. Bu işlemler sırasında ötrofikasyona neden olunmaması için yemleme yapılması yasaktır.

(2) Aşılama ve boylama işlemlerinde kullanılacak deniz alanları, bölgede bulunan balık çiftliklerinin kapasiteleri dikkate alınarak, müştereken kullanılmak üzere, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenir.

Düzenleme yetkisi

MADDE 16 – (1) Bakanlık bu Yönetmeliğin uygulanmasını sağlamak üzere alt düzenleyici işlem yapabilir.

Geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette olan balık çiftlikleri 2 yıl içerisinde Çevresel Yönetim Planını İdareye sunarak Uygunluk Belgesi almakla yükümlüdürler.

(2) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösteren balık çiftlikleri bu Yönetmeliğin 7 nci maddesi ile Ek-1 ve Ek-2’de belirtilen parametre ve kriterlerden muaftır.

Yürürlük

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.